

Handläggare
Solveig Blid
Telefon: 08-508 14 552

Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd
2020-08-27

Motion om att personer som vistas illegalt i Sverige ska inte tilldelas försörjningsstöd och andra förmåner från Stockholm stad

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2020/500

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motionen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör

Veronica Starck
Avdelningschef

Sammanfattning

Medlemmar i partiet Sverigedemokraterna i Stockholm har skrivit till Stockholms stad. De tycker att det är att bryta mot lagen att till exempel ge ekonomiskt stöd, eller annat stöd, till personer som är i Sverige, trots att de inte har rätt enligt lag att vara här. Det kan vara personer som av olika skäl inte har uppehållstillstånd i Sverige.

Medlemmarna i Sverigedemokraterna i Stockholm tycker att Stockholms stad bryter mot lagen eftersom de har bestämt att det ska vara möjligt för de här personerna att få till exempel ekonomiskt stöd.

Bakgrund

Sverigedemokraterna i Stockholm har genom Peter Wallmark och Martin Westmont inkommit med en motion till kommunfullmäktige om att personer som vistas illegalt i Sverige inte ska tilldelas försörjningsstöd och andra förmåner från Stockholms stad.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning Social omsorg vuxen.

Ärendet

Enligt motionen visar en siffra från Migrationsverket att minst 50 000 personer håller sig gömda i Sverige. Det är främst personer som stannar i landet utan att söka uppehållstillstånd eller personer som har fått avslag på ansökan om asyl, men ändå stannar kvar.

Enligt motionen valde den rödgrönrosa majoriteten att under den förra mandatperioden ge illegalt vistandes personer förmåner som försörjningsstöd. Enligt motionen uppmuntrar åtgärden personer som bryter mot svensk lag att stanna kvar i landet. De menar att det är ohållbart, och inte skattebetalarnas ansvar, att betala uppehälle för personer som befinner sig illegalt i landet. De menar vidare att det strider mot lagen, och mot migrationsverkets arbetssätt och åligganden, att en kommun ger försörjningsstöd till vuxna eller barn trots att personerna fått ett slutligt avslag på sin asylansökan.

Enligt motionärerna kan inte Stockholms stad driva en egen linje i denna fråga. De anser att Stockholms stads hållning i denna fråga strider mot lagen och bidrar till att skapa ett parallellsamhälle där svartarbete, brottslighet samt sociala svårigheter växer. Undantag bör endast omfatta akutsjukvård och ekonomiskt stöd till hemresa.

I motionen föreslås att kommunfullmäktige beslutar:

- Att Stockholms stad inte ger försörjningsstöd eller andra förmåner till personer som vistas i landet illegalt.
- Att försörjningsstöd eller andra förmåner som betalas av Stockholms stad till illegalt vistandes, ska upphöra.
- Att Stockholms stad ställer sig bakom en policy där man inte ger incitament som stöder skapandet av parallellsamhällen genom att ge illegala invandrare sociala förmåner, ekonomiskt stöd eller boendalternativ som Stockholms stad betalar.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningens arbete med ekonomiskt bistånd och annat bistånd regleras av olika styrdokument, bland annat av socialtjänstlagen (SoL) och Stockholms stads riktlinjer. I Stockholms stads riktlinjer för ekonomiskt bistånd framgår följande under avsnittet ”Personer som inte har tillstånd att vistas i Sverige”:

”Denna grupp benämns ofta som papperslösa. Det avser personer som vistas i landet utan tillstånd. Det kan finnas flera orsaker till att personerna saknar tillstånd att vistas i Sverige. Några exempel kan vara att personen fått avslag på ansökan om uppehållstillstånd och fått ett utvisningsbeslut, deras uppehållstillstånd har löpt ut och de

inte har förnyat sin ansökan eller att de aldrig har sökt uppehållstillstånd. Det kan även vara personer på genomresa i Sverige för att söka uppehållstillstånd i något annat land.

Högsta förvaltningsdomstolen har i en dom slagit fast att personer som fått avslag på ansökan om asyl men håller sig undan för att undgå avvisning fortfarande omfattas av personkretsen enligt LMA, även om de inte har rätt till bistånd enligt LMA. De personer som omfattas av personkretsen enligt LMA har inte rätt till ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § SoL. Kommunen är alltså inte skyldig att ge bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL, inte heller nödbistånd för att undgå en akut nödsituation eftersom sådant bistånd förutsätter att man har rätt till försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL. Det finns dock en möjlighet för kommunen att ge bistånd till dessa personer med stöd av 4 kap. 2 § SoL.

Papperslösa har sedan den 1 juli 2013 genom lag (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd rätt till hälso- och sjukvård som inte kan vänta. Det innebär att papperslösa ges samma rätt till hälso- och sjukvård som asylsökande. Barn som lever som papperslösa har rätt till fullständig hälso- och sjukvård och regelbunden tandvård på samma sätt som bofasta barn. Dessa barn har även rätt till skolgång genom skollagen (2010:108).

Även om personer som omfattas av personkretsen enligt LMA inte har rätt till bistånd enligt 4 kap 1 § SoL har socialtjänsten enligt 2 kap 1 § SoL det yttersta ansvaret för alla som vistas i kommunen. Det yttersta ansvaret innebär till exempel att ge stöd och hjälp i akuta situationer. Samma utredningsförfarande gäller som för andra sökande. En utredning av den enskildes situation ska vara utgångspunkten i prövningen av rätten till bistånd och en individuell bedömning ska alltid göras. Ekonomiskt bistånd kan till exempel beviljas till matpengar. Biståndet beviljas i så fall enligt 4 kap 2 § SoL. Vid bedömningen av akuta situationer se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Ansvarig kommun och gränsen för kommunens ansvar, avsnitt Vistelsekommunens ansvar.

Barnfamiljer - Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för barn, i synnerhet barn som tillhör utsatta grupper. Om det finns barn i hushållet ska detta särskilt beaktas, en barnkonsekvensanalys göras och utifrån socialtjänstlagens samlade verktyg ska staden initiera de insatser som är bäst för barnets långsiktiga behov. Barn ska, i de fall det bedöms lämpligt utifrån barnkonsekvensanalysen, kunna beviljas bistånd till en skälig levnadsnivå. Utifrån principen om

barnets bästa kan det innebära att barn beviljas bistånd medan deras föräldrar enbart kan beviljas nödhjälp. Bistånd till barnen kan beviljas med upp till riksnorm. Med hänsyn till barnets bästa kan även bistånd beviljas till en rimlig hyreskostnad som utgår från barnets behov. Precis som för vuxna beviljas bistånd i dessa fall enligt 4 kap 2 § SoL.

Eftersom biståndet i denna del också kommer beröra vårdnadshavaren ska socialtjänsten ställa krav på aktivitet syftande till att behovet av ekonomiskt bistånd kan upphöra. Eftersom barnets föräldrar normalt inte omfattas av flera offentliga stödinsatser och den reguljära arbetsmarknaden blir det viktigt att socialtjänsten upprättar en plan som innefattar krav på vilka åtgärder som ska uppfyllas för att bistånd ska kunna utgå. Därtill ska i övrigt samma krav på dokumentation av socialtjänstens kontakter och insatser, samt uppföljning av dessa, som gäller för samtliga sökande även gälla denna grupp.

Om familjen beviljas ekonomiskt bistånd är det viktigt att täta uppföljningar görs och att man arbetar för en långsiktig lösning på situationen. Utifrån vikten av täta uppföljningar är det lämpligt att bevilja bistånd för kortare perioder i taget. Att arbeta för barnets bästa i ett långsiktigt perspektiv kan handla om att man behöver motivera familjen att ta kontakt med Migrationsverket, eftersom det i vissa fall kan vara möjligt för familjen att ansöka om asyl på nytt och därmed få rätt till LMA. I andra fall behöver familjen lösa situationen på annat sätt. Motivationsarbetet kan även handla om att motivera till kontakt med organisationer inom civilsamhället samt vid behov kontakt med hälso- och sjukvården.”

Förvaltningens rutiner är att noga utreda uppehållstillstånd vid ansökan om försörjningsstöd. Personer som fått avslag på uppehållstillstånd eller vars uppehållstillstånd löpt ut måste göra en ny ansökan om uppehållstillstånd. Kravet för att få ekonomiskt bistånd är att lämna in underlag på att utredning är startad på Migrationsverket.

Det förekommer att ena parten i ett äktenskap inte har rätt att vistas i landet, utifrån stadens definition av illegal vistelse. Dessa personer uppmanas att omgående ansöka om uppehållstillstånd och tas i regel inte med vid beräkning av nivån för ekonomiskt bistånd. I första hand avslås ansökan i den typen av ärenden. Beroende på ärendets karaktär kan olika beräkningar av ekonomiskt bistånd göras, till exempel om det finns barn i hushållet och den ena parten redan har uppehållstillstånd.

Det har hittills inte varit aktuellt att betala ut så kallad ”matnorm”, enligt SoL 4:2 till barnfamiljer. Men det skulle kunna bli aktuellt att göra det, i enlighet med stadens riktlinjer. Förvaltningens erfarenhet är emellertid att det är synnerligen ovanligt att papperslösa vänder sig till socialtjänsten för att ansöka om ekonomiskt bistånd.

Bilaga

- Motion om att personer som vistas illegalt i Sverige inte ska tilldelas försörjningsstöd och andra förmåner från Stockholms stad.